

článků a odborných studií je nepočítaně: *Soumrak antiky u Jaroslava Vrchlického*, *Renanova theorie slohu* či zásadní dílo *Po stopách realistických tradic francouzského písemnictví*. Z hlediska kontinuity naší romanistiky stojí za zmínku i fakt, že právě Novák založil romanistický sborník *Études romanes de Brno*, jenž vychází dodnes.

My mladší romanisté jsme bohužel neměli ani tu možnost, ani tu čest chodit na Novákovy přednášky, nebo se s ním alespoň setkat. Přesto ani nás v čase studií nemohla minout jeho pečlivě sepsaná a v té době zcela neopominutelná skripta věnovaná dějinám francouzské literatury. Podle starších členů naší katedry, kteří profesora Nováka osobně znali či dokonce byli jeho žáky, jmenovitě například profesorů Jaroslava Fryčera, Petra Kylouška nebo Jiřího Šrámka, šlo nejen o vzácného vědce, ale zejména o noblesního člověka, který nebyl ochoten k žádným morálním ústupkům, byl vždy připraven pomoci kolegům i studentům a pro něhož literární bádání a pedagogické působení bylo vždy hledáním pravdy a zároveň hluboce humanistickým poselstvím.

P. Vurm

Jessie Kocmanová (5. 10. 1914 Edinburgh – 19. 12. 1985 Brno) Osobní vzpomínky

V listopadu 1977 jsem nastoupil na místo lektora na katedře anglistiky a amerikanistiky tehdejší Univerzity Jana Evangelisty Purkyně. Hned za dva týdny, když jsem se stále ještě v novém prostředí pokoušel zorientovat, mě jako nového člena anglické dramatické skupiny katedry Gypsywood Players šupem poslali do univerzitního vzdělávacího střediska v Cikháji. Tam jsem se poprvé seznámil s vedoucí skupiny Jessie Kocmanovou. Byla mi samozřejmě představena již dříve jako kolegyně z katedry, ale v Cikháji jsem velmi rychle zjistil,

že je někým mnohem významnějším, než by se dalo usuzovat z onoho neutrálního označení. Jako učitelka, badatelka, divadelní režisérka a osobnost byla v anglických kruzích v Brně, ba dokonce i v Československu jakousi živoucí legendou.

Narozena, vychována a vzdělána ve Skotsku, Jessie měla jasnou představu o tom, jak by se měla vyučovat literatura, a to zcela odlišně od standardního českého způsobu. Nezajímaly ji detailní letopočty a názvy knih, místo toho však četla a znovu pročítala vše, o čem se chystala přednášet, a poté představovala autory a jejich díla prizmatem svých poznatků – toho, co podle ní byly jejich silné a slabé stránky a co ji samotnou na nich zaujalo. Její úsudky se zakládaly na hlubokých znalostech literatury, jež byly výsledkem její nenasytné touhy po knihách. Její vlastní knihovna obsahovala na pět tisíc svazků, většina z nich s desítkami vepsaných komentářů a různých poznámek. Měla encyklopedické znalosti britské a americké literatury, dále pak toho, co se v anglofonním světě právě tehdy začínalo nazývat „nové literatury“, vznikající v Kanadě, v Austrálii, karibské oblasti a jinde, a samozřejmě též klasických děl světové literatury. A k tomu všemu byla obdařena fenomenální pamětí. Vzpomínám si, jak za mnou kdysi přišel jeden student JAMU, který chtěl sestavit jevištní koláž, v níž by ústřední postavou byl tulák. Požádal mě, abych mu navrhl některé autory a jména knih, z nichž by mohl čerpat. Asi po půlhodině přemýšlení jsem dokázal uvést jen tři čtyři. Navrhl jsem mu, aby požádal o radu Jessie. Za třicet minut vyšel z její kanceláře nejen asi s dvaceti jmény autorů a knih, ale i s malým dárečkem od Jessie – s jasným nástinem celé produkce.

Protiváhou tohoto aspektu života Jessie byla její akademická činnost. Přispívala pravidelně do vědeckých publikací jak v Československu, tak i v zahraničí, což

zahrnovalo významná periodika jako *Victorian Poetry* nebo *Modern Quarterly*. Jako přesvědčený levičák (její komunistické přesvědčení polevilo po roce 1968) zaměřovala značnou část své práce na radikální tradice v literatuře devatenáctého a dvacátého století. Jako Skotka do morku kostí měla ještě tu výhodu, že mohla psát o předních skotských autorech, z nichž mnozí měli silné sociální citění, jako například snad nejslavnější skotský básník dvacátého století Hugh MacDiarmid, její osobní přítel z předválečných univerzitních let. A mohla též nedogmatically propagovat „lallans“ (skotštinu), formu angličtiny mluvené v jižním Skotsku. Podobně jako redaktoři vědeckého časopisu téhož jména, který naše katedra (snad jako jediná v Československu) dostávala, byla pevně přesvědčena, že lallans není pouhý dialekt, nýbrž úctyhodný samostatný jazyk, jenž se pyšní velkolepou literární tradicí sahající až do středověku.

Její vášní však bylo divadlo. Už v roce 1947 režírovala pamětihodnou inscenaci *Snu noci svatojánské* v zahradě Anglického institutu v Pisárkách. Ale její „režisérskou kariéru“ odstartovala v roce 1965 první produkce divadelní skupiny Gypsywood Players. Zpočátku uváděla jedno-

aktovky, později postupně vybudovala „hereckou společnost“ – z po sobě následujících generací studentů na katedře anglistiky – která se v následujících desetiletích pouštěla do prakticky všech forem divadelních her; od klasických činoher, realistických dramát, komedií, frašek, muzikálů, absurdních dramát až po výlučně anglický žánr vánoční pantomimy pro děti. Stovky studentů na katedře anglistiky poprvé promlouvaly anglicky na veřejnosti v těchto inscenacích a představení Gypsywoodu bylo vždy jednou z hlavních atrakcí roku pro tisíce fanoušků v Brně, Praze, Olomouci, Zlíně, Ostravě a Bratislavě. A stejně tak pro Jessie. Na podzim roku 1985 bylo zřejmé, že jí není dobře zdravotně. Trvala však na tom, že s divadelní skupinou pojedje připravovat inscenaci toho roku do Cikháje. Měsíc po našem návratu do Brna zemřela. V její pozůstalosti jsme našli náčrtky pohledu z okna jejího pokoje na Cikháji. Stejného pohledu, který načrtla do notesu z první produkce Gypsywoodu o dvacet let dříve.

Takové zakončení jejího života bylo typické. Jessie se v tom nejlepším smyslu slova angažovala – pro společnost, své studenty, Gypsywood, prožití svého života naplno. Náтурой bohémka, vnášela do všeho, co dělala, nadšení, představivost a nádech dobrodružství. Její rodina případně vystihla její osobnost poděkováním všem jejím přátelům a obdivovatelům za vyjádření soustrastí po úmrtí jejich „nezapomenutelné Jessie“. *D. Sparling*

Dvojitě výročí Antonína Kratochvíla

V letošním roce si připomeneme dvojitě výročí vynikajícího literárního historika, publicisty, spisovatele a propagátora české literatury doc. PhDr. Antonína Kratochvíla.